

מכל הקרבות בתולדות צה"ל - הקרב השנוי ביותר במחלוקת התחולל עוד לפני שצה"ל נוסד רשמית - והוא הסתיים במפלה מחפירה

הבדלים של לטורן

יותר טובים מאנשי הפלמ"ח וההגנה — למרות שכולם היו קציני-מטה, שעסקו במילחמת-העולם בעיקר בחוללה ובתפי קידים שוליים של לוגיסטיקה — בשעה שקציני-הפלמ"ח היו בעלי ניסיון קרבי רב בשטח, ואנשי-שדה מובהקים. חיים לסקוב היה (בצבא הבריטי) בעל ניסיון קרבי מצומצם למדי. אבל בן-גוריון טען כי אנשי-הפלמ"ח הם פרטיונים חסרי-ידע צבאי, זילזול בהם, והעדיף עליהם את בוגרי הצבא הבריטי. האמת של מילחמת תש"ח הוכיחה שאף אחד מקציני הברי- גדה לא הגיע לקרסוליו של מפקד כמו יגאל אלון או שימעון אבידן.

מרגע נסיגת חטיבת גיבעתי היה איזור-לטורן נמוש למשך שדוש יממות, למעט כוח קטן שי ישב בכניין מרשטרת-לטורן. "צבא-ההצלה" של קאוקג'י עזב את המ- קום, והלגיון-הערבי טרם הגיע אליו. צה"ל לא תפס את האיזור, למרות שכוחות של גיבעתי, בסיוע אנשי חטיבת הראל של הפלמ"ח, כבשו את האיזור, ושלטו על הדרך לירושלים. למרות תביעותיו של יצחק רבין (או מח"ט הראל) להכניס גדוד של גיבעתי לשטח הנטוש — הדבר לא נעשה. יגאל ידן (או קצין-המיבצעים של צה"ל, ומעין רמטכ"ל-בפועל) לא נענה לבקשות אלה, בטענה שאין לו עתודות. משימתו של גדוד 52 של גיבעתי היתה לפעול נגד הצבא המצרי בחזית-הדרום. הלגיון-הירדני ניצל מצב זה ו-

נכנס לאיזור לטורן בלוא-קרב. כעבור שנים, כאשר נשאל ידן על-כך, הוא טען שמצבו היה קשה: היתה פלישה בכל החזיתות על-ידי צבאות-ערב, ולכן נשלח גדוד 52 דרומה. אבל יצחקי, שבדק את מהלכי גדוד 52, מצוין: "כיום אנחנו יודעים שזה לא נכון. הגדוד לא נשלח דרומה, אלא ישב בסביבת רחובות וביצע פעולות מישניות — וכעבור שבוע החזירו אותו ללטורן. אבל אז זה היה מאוחר."

יחידות-צבא ירדניות, שעליהן פיקדו קצי- נים בריטיים. הקרב הראשון נערך-יומיים לפני קום המדינה, ב-13—12 במאי 1948.

לכן תוכננו המיבצעים בשטח, כמו-נחיתת-חומה של הצבא הבריטי — כאילו היה מדובר גם באמצעי- לחימה של הצבא הבריטי ובכוחי- האדם של הצבא הבריטי.

יותר מזה, בידי קציני חטיבה 7 וחייליה לא היו אמצעי-לחימה האלמנטריים — לא בתחום הקשר, לא בתחום הסיוע, ולא בשאר התחומים שאיפיינו את הצבא הבריטי — והדבר המדהים ביותר היה שה- מח"ט, שלמה שמיר, ישב רחוק משדה הקרב, בחולדה. לא היה לשמיר שום קשר עם הכוחות שפעלו בשדה-הקרב. השליטה שלו על מהלכי-הקרב נעשתה באמצעות מפה.

קצינים בריטיים ללא צבא בריטי

במילחמת-העצמאות עמד סיוט אחד גדול לעיני הפיקוד-העליון של צה"ל: היעדר עתודה מטכ"לית. במילים אחרות: אם פורצים לך את הקוים — מה תעשה?

קציני הבריגדה, שפיקדו על חטיבה 7, לקחו בקרבות לטורן את כל המיגרעות של הצבא הבריטי, ויישמו אותן בשטח, מכני שעמד לרשותם הצבא הבריטי. את היתרונות של הצבא הבריטי לא הצליחו קצינים אלה לממש בפועל.

יגאל ידן ניהל כמה מהשליבים הקרי- טיים של המילחמה בציולו של סיוט זה. הוא שאף להחזיק, גם ברגעים הקשים ביותר, לפחות חטיבה אחת כעתודה. המצב הקשה ביותר עבור הפיקוד העל- יון נוצר ב-15 במאי, כאשר הצבאות של מדינות-ערב חדרו לתחומי ארץ-ישראל המנדטורית. כיום זה היה בידי הפיקוד העליון, כעתודה, רק גדוד אחד — גדוד- השיריון הראשון.

מאבק לסקוב בזמיר

גדוד 73 של חטיבה 7 היה שונה משני הגדודים האחרים בחטיבה (71, 72). גדוד זה לא הורכב מאנשי יחידות-ההד- רכה של צה"ל, שהוקם באותו שבוע, ולא מעולים חדשים, שהורדו מן האוניות הישר אל יחידת-הקלט. לזו השדרה של גדוד 73 הורכב מאנשי פלמ"ח, חיילי יחי-

כדי להגדיל כוח ועיר זה, פירק הפיקוד- העליון את מערך-ההדרכה של צה"ל, ושיתקן לכמה שבועות. בסיס-קליטה-זמיון, בה"ד 1 (בסיס הדרכה מס' 1 — קורס קצינים) ושאר הקורסים הצה"ליים פורקו. מהתניכים ומהמפקדים הקימו את חטיבה 7, שבראשה הועמד שלמה שמיר (מאוחר

מי שעובר כיום בכביש המהיר תל- אביב-ירושלים, מבחין בקרוב למחצית הדרך במצודת-המישטרה הנטושה של לט- רון ובמצבה לזכר הנופלים במערכה זו במילחמת-העצמאות — טנק מוגבה על בסיס מבטון. במשך 34 שנה נעשה הכל כדי להסתיר מפני הלוחמים בקרבות לט- רון * ואזרחי ישראל בכלל את האמת על קרבות אלה. לטורן, שהיא אתר היסטורי וצומת-

ראש-הממשלה בן-גוריון וקצין-מיבצעים ידן, הוא איבד את שיקול הדעת!

אריאל שרון סוקר את מחלקתו * מתוך 34, ניצלו 7

יתר מפקד חיל-הים, מפקד חיל-האוויר ומועמד לתפקיד רמטכ"ל). שמיר, היה איש-אמונו של דויד בן- גוריון, אחד מאותם קולונלים ארצישרא- ליים ששירתו בצבא-הבריטי במילחמת- העולם השנייה, שאליהם התודע בן-גוריון אחרי תום המילחמה העולמית. מעיר על כך יצחקי: "בן-גוריון, שהיה קורפורל בגדוד העברי במילחמת-העולם הראשונה, העריך שאנשי הבריגדה הם

זה יותר מאשר כל חיילי היחידות האחרות, שהשתתפו בקרבות-ההמשך. אנשי גיבעתי כבשו את איזור המחנות בלטורן. המטכ"ל הירשה לגיבעתי לכבוש את מית- חם לטורן כולו. על גיבעתי מעיר אריה יצחקי: "בראש גיבעתי, בניגוד לאנשי הצבא-הבריטי ל- שעבר — שפיקדו על חטיבה 7 — עמד יהודי עם ראש פתוח, שימעון אבידן, שהפיק לקחים מקודמו. הוא ידע איך הצבא האוסטרלי כבש במילחמת-העולם על איגוף מצפון. זה הלך לו, והידע ההיסטורי המוקדם סייע בעדו ובעד חיי- ליו. אבידן קרא את השטח נכון, והבין שאסור לתקוף את לטורן בגישה ישירה." המישה הגדול בקרב זה חל ב-15 במאי, כאשר המצרים פלשו ארצה. המט- כ"ל החזיר את שימעון אבידן ואת גיבעתי אל חזית-הדרום, כדי לעמוד מול הגדוד והמסוכן שבצבאות-ערב.

זו היתה הממשלה בן-גוריון וקצין-מיבצעים ידן, הוא איבד את שיקול הדעת!

דרכים חשוב בדרך מהשפלה לירושלים, בדרום עמק איילון, שימשה זירה לאחד הקרבות האכזריים של מילחמת תש"ח, הקרב על הדרך לירושלים. ההיסטוריון הצבאי הצעיר אריה יצחקי (37), מפרסם השבוע (בהוצאת כנה) את סיפורו הראשון לטורן — המערכה על הדרך לירושלים, בשני כרכים רבי תעו- דות, מפתחות וראיות, המעוררים מחדש את הוויכוח על קרב זה. יצחקי פורש את ההיבטים המדיניים של הקרבות ב- לטורן, את חלקו של ראש-הממשלה ושר- הביטחון דויד בן-גוריון במהלכו, תומכיו ומתנגדיו. שש התקפות ישירות ניהל צה"ל במית- חם לטורן, תחילה נגד כוחות "צבא-ההצ- לה" של פאווי אלי-קאוקג'י, ואחר נגד

* השם הוא שיבוש השם הצרפתי המ- קורי של המקום, לה-טורון ("המיגדל"), שניתן לו על-ידי הצלבנים.